

Häme

7.5.2014

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Rudus Oy
PL 49
00441 HELSINKI

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Rudus Oy on toimittanut 3.2.2014 Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskukseen) ympäristövaikutusten arviointinettelystä annetun lain mukaisen arviointiohjelman (YVA-ohjelman) Hololan Okeron kylän Korkeamäen kiviainestoinnasta. YVA-selostuksen on laatinut hankkeesta vastaavan toimeksiannosta Ramboll Finland Oy. Hämeen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue toimii YVA-menettelyssä yhteysviranomaisena ja antaa YVA-ohjelmasta yhteysviranomaisen lausunnon. Näiden tahojen yhteystiedot ovat seuraavat:

Rudus Oy, PL 49, 00441 Helsinki
www.rudus.fi

Ramboll Finland Oy, Niemenkatu 73, 15140 Lahti
www.ramboll.fi

Hämeen ELY-keskus, Kirkkokatu 12, PL 29, 15141 Lahti
www.ely-keskus.fi/hame

Hanketiedot

Sen lisäksi että suunnitelmissa on nykyisen kiviaineksen ottoalueen laajentaminen etelään, YVA-menettelyssä selvitetään seuraavien toimintojen sijoittamista hankealueelle: puhtaan maa-aineksen vastaanotto, kierrätyskiviaineksen käsittely (ylijäämä- ja kierrätysbetoni, kierrätys- tiili ja asfalttijäte), valmisbetoniasema, asfalttiasema, mullan seulonta, lumen vastaanotto sekä työkonhallien rakentaminen. Hankkeella on seuraavat vaihtoehdot:

VE0 +: Hankkeen toteuttaminen nykyisten lupapäätösten mukaisessa laajuudessa, sisältäen kiviainesten otto- ja kierrätystoiminnan sekä valmisbetoniaseman voimassa olevan luvan mukaisen toiminnan. Hankealueen koko on noin 20 hehtaaria.

Suoritemaksu (hankkeesta vastaavalle) 85 h x 80€/h = 6800 €

VE 1: Hankealueen suunniteltu koko on tässä vaiheessa noin 60 hehtaaria, josta kiviainesten louhinta-alueen koko on noin 30 hehtaaria ja kiviainesottomäärä noin 6 miljoonaa kiintokuutiometriä. Tähän vaihtoehtoon sisältyy myös maanvastaanottoa ja louhinta-alueen maantäyttö noin 21 hehtaarin alueella sekä kiviainesten kierrätystoimintaa ja muita edellä kuvattuja toimintoja.

VE 2: Hankealueen suunniteltu koko on tässä vaiheessa noin 60 hehtaaria, josta kiviainesten louhinta-alueen koko on noin 30 hehtaaria ja kiviainesottomäärä noin 10 miljoonaa kiintokuutiometriä. Tässä vaihtoehdossa louhinta-alueen maantäyttö toteutetaan noin 27 hehtaarin alueella. Kiviaineksen kierrätystoiminta ja muut edellä kuvatut toiminnot toteutetaan samassa laajuudessa kuin VE 1:ssä.

YVA-menettely

YVA-menettelyä on tässä hankkeessa sovellettava YVA-asetuksen hankeluettelon 6 §:n 2 b ja 11 d momenttien perusteella. YVA-menettely alkoi, kun Rudus Oy toimitti YVA-ohjelman yhteysviranomaisena toimivalle Hämeen ELY-keskukselle. YVA-ohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, mitä vaihtoehtoja hankkeella on ja mitä ympäristövaikutuksia aiotaan selvittää ja millä menetelmillä. ELY-keskus kuulutti YVA-ohjelman nähtävillä olost ja toimitti sen nähtäville. Kaikki, joiden oloihin tai etuihin hanke voi vaikuttaa, samoin kuin ne yhteisöt ja säätiöt, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea, voivat ilmaista mielipiteensä arviointiohjelmasta. ELY-keskus myös pyysi arviointiohjelmasta lausunnot.

Saatuaan mielipiteet ja lausunnot ELY-keskus antaa YVA-ohjelmasta ja sen mahdollisista tarkistustarpeista yhteysviranomaisen lausunnon hankkeesta vastaavalle. Hankkeesta vastaava tekee tarvittavat ympäristöselvitykset YVA-ohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon mukaisesti ja kokoaa tiedot arviointiselostukseksi. Tässä hankkeessa sen on arvioitu valmistuvan loppuvuodesta 2014. YVA-selostuksesta pyydetään lausunnot ja mielipiteet ja pidetään yleisötilaisuus vastaavalla tavalla kuin YVA-ohjelmasta. ELY-keskus antaa lopuksi yhteysviranomaisen lausunnon arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

Hankkeen edellyttämät luvat

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Tämä koskee paitsi ympäristölupaa myös muita hankkeen toteuttamisen edellyttämiä lupia. Hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai muusta päätöksestä on käytävä ilmi, kuinka arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto on otettu huomioon. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä hankkeelle ei myönnetä lupaa.

Arviointiohjelman luvussa 8.3. esitetyn mukaisesti vesilain mukaisen luvan tarpeen ratkaisee ELY-keskus, mutta myös kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi edellyttää luvan hakemista.

Eri menettelyiden yhteensovittaminen

YVA-asetuksen mukaan yhteysviranomaisen, kaavaa laativan kunnan tai maakunnan liiton ja hankkeesta vastaavan on oltava riittävässä yhteistyössä hankkeen arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamiseksi.

Korkeamäen kiviainesten ottoa koskevalla hankealueella ei ole voimassa Hollolan kunnan yleiskaavaa tai asemakaavaa. maakuntakaavassa hankealue on merkitty maaseutumaiseksi alueeksi, jolle ei kohdistu erityisiä maakuntakaavamääräyksiä. Hankealue ei aiheuta kaavoihin muutostarpeita. Näin ollen YVA-menettelyä ja kaavoitusta ei ole tarpeen yhteen sovittaa. Tiedossa ei ollut hankealuetta koskevia kaavoitusmenettelyitä, joiden kanssa YVA-menettelyä olisi ollut tarpeen yhteen sovittaa.

Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Arviointiohjelman nähtävillä olosta kuulutettiin Etelä-Suomen Sanomissa 15.2.2014. Kuulutus ja YVA-ohjelma olivat nähtävillä Lahden kaupungintalolla sekä Hollolan kunnantalolla. YVA-ohjelma oli nähtävillä myös Lahden kaupunginkirjastossa ja Hollolan pääkirjastossa sekä sähköisesti ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/RudusKiviainestoimintaHollolaYVA. Hanketta ja arviointiohjelmaa esiteltiin yleisötilaisuudessa 19.2.2014.

Arviointiohjelmasta pyydettiin lausunnot Lahden kaupunginhallitukselta, Hollolan kunnanhallitukselta, Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueelta, Päijät-Hämeen liitolta, Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristöterveydenhuoltoyksiköltä, Lahden kaupungin teknisen ja ympäristötoimialan maankäytöltä, Lahden seudun ympäristöpalveluilta ja Lahden kaupunginmuseolta.

Yhteenveto annetuista lausunnoista ja mielipiteistä

Uudenmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue muistuttaa, että hankkeen liikennevaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota kasvaviin raskaan liikenteen määriin, hankealueelle johtavan liittymän soveltuvuuteen esitettyyn toimintaan sekä Helsingintien kevyen liikenteen turvallisuuteen. Hankkeen synnyttämää liikenteen kasvua voidaan pitää merkittävänä, minkä vuoksi hankealueelle Helsingintieltä johtavia liittymäjärjestelyjä tulee arvioida kriittisesti. Nykyinen liittymä on rakennettu lähes kiinni myös Helsingintien länsipuolella sijaitsevaan Nuutilantien liittymään. Tämän seurauksena liittymäalue on jäsentymätön ja vaikeasti hahmotettava. Liittyvät haarat ovat päällystämättömiä, mikä luultavasti aiheuttaa painumaongelmia kelirikon aikaan ja lisää hiekan ja pölyn kulkeutumista Helsingintielle. Uu-

denmaan ELY-keskus esittää jo tässä vaiheessa, että hankevastaavan tulee tehdä ELY-keskuksen kanssa suunnittelusopimus liittymäjärjestelyjen parantamisesta ennen hankkeen mahdollista käynnistymistä.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristöterveydenhuoltoyksikkö esittää lausuntonaan seuraavan: Nykyisen toiminnan vaikutuksia selvitettäessä toiminnasta on kerrottu aiheutuvan häiritsevästä koettua melua ja tärinää. Arviointiohjelmassa suunnittelualueen lounais-etelä-kaakkoisreunaan on kaavailtu suojavyöhykettä. Melun leviämisen estämiseksi olisi tarpeen ottaa arvioinnissa huomioon meluvallien ja vastavien meluntorjuntaesteiden sijoittamista eri puolille toiminta-alueita. Arviointiohjelmassa ei tuotu esille toiminta-aikoja. Nämä tulee ottaa huomioon melua mallinnettaessa ja vaikutuksia arvioitaessa. Meluhaittaa tulee arvioida laskennallisten keskiäänitasojen lisäksi myös maksimimelutapahtumina lähimmissä häiriintyvissä kohteissa. Lisäksi meluhaitan ajallista vaihtelua tulisi arvioida, jotta meluhaitasta saadaan riittävän luotettava kuva. Aluehallintovirasto painottaa myös, että laskennalliset melumallinnukset tulee todentaa tarkistusmittauksilla vaikutusalueen häiriintyvissä kohteissa toiminnan mahdollisesti laajennuttua. Pölyhaittaa arvioitaessa tulee selvittää leviämismallinnuksella pienhiukkasten ja hengitettävien hiukkasten määrää ja leviämistä. Arviointiselostuksessa tulee esittää pienhiukkasten ja hengitettävien hiukkasten tason muutokset vaikutusalueen häiriintyvissä kohteissa. Arvioinnissa pitää ottaa huomioon myös tieliikenteen pienhiukkaspäästöt. Pölyhaitan arvioinnissa tulisi ottaa huomioon erityisesti kevätpölyaikana esiintyvät pölypitoisuushuiput, jotka aiheuttavat herkästi ohje- ja raja-arvoylityksiä hengitettävien hiukkasten pitoisuuksissa. Arviointiohjelman mukaan alueelle on suunniteltu asfaltin valmistusta. Aluehallintovirasto pitää tarpeellisena, että arviointia tehtäessä arvioidaan asfaltin valmistuksesta ja kierrätystoiminnoista mahdollisesti aiheutuvaa hajuhaittaa. Alueella on seurattu yksityiskaivojen vedenlaatua viidestä yksityiskaivosta. Arviointiselostusvaiheessa tulee arvioida ja esittää, onko kaivojen vedenlaadussa tapahtunut seuranta-aikana muutosta ja miten toiminnan laajentuminen vaikuttaisi yksityiskaivojen vedenlaatuun ja antoisuuteen. Louhinnan yhteydessä tehtävistä räjäytyksistä aiheutuu ympäristön tyyppikuormitusta, minkä vuoksi hulevedet voivat olla hyvin tyyppipitoisia. Arvioinnissa tulee selvittää, heijastuvatko tyyppilaskeuman muutokset vaikutusalueen talousvesikaivojen ja alueen pohjaveden nitraattipitoisuuksiin. Aluehallintovirasto pitää erittäin tärkeänä päästöjen vähentämisselvityksiä, kuten maaperä-, melu-, tärinä- ja pölypäästöjen ehkäisy- ja vähentämisselvityksiä sekä liikenneturvallisuuden lisäämisen ja liikenteestä aiheutuvien haitallisten vaikutusten lieventämiskeinojen selvittämistä. Arviointiselostuksessa on lisäksi syytä käsitellä varautumista myös terveyshaittoja mahdollisesti aiheuttaviin häiriötilanteisiin. Aluehallintovirasto painottaa, että hankkeen YVA-menettelyssä terveydellisten ja sosiaalisten vaikutusten tunnistamisessa ja arvioinnissa tulee käyttää hyväksi paikallisten viranomaisten asiantuntemusta. Terveystensuojeluviranomaisilla eli Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymän ympäristöterveyskeskuksella on

paikallinen asiantuntemus terveydensuojelullisesti herkkien kohteiden ja hankkeen vaikutusalueen elinympäristön terveydellisistä olosuhteista.

Lahden tekninen ja ympäristötoimiala, maankäyttö toteaa lausunnossaan, että Lahden yleiskaavassa on esitetty Jokimaan kaupunginosassa Ala-Okeroisten asuinalue (A-23), missä on arvokkaita luontokohteita. Ala-Okeroisten aluetta on esitetty asemakaavoitettavaksi vuoden 2025 jälkeen. Alue sijaitsee Ruduksen toiminta-alueen pohjoispuolella alle kilometrin etäisyydellä toiminta-alueen rajalta. Tärinävaikutukset tulee arvioida vähintään 1000 metrin säteellä. Koska räjäytysten aiheuttama tärinä häiritsee, pitäisi tärinän hallintakeinojen ja työtapojen vaikutusta tarkastella ympäristövaikutusten arvioinnissa. Myös räjäytysten, murskauksen ja muun toiminnan melua ja meluntorjuntatoimia ja niiden riittävyyttä pitäisi arvioida hankkeen koko elinkaaren aikana. Melumallinnus kuuluu oleellisesti ympäristövaikutusten arviointiin. Toiminnan pölyvaikutuksia arvioidaan ohjelman mukaan asiantuntija-arviona, jossa hyödynnetään jo tehtyjä pölymittaustarkkailujen tuloksia. Silloisen mittaussajankohdan sateinen sää on mahdollisesti vaikuttanut tuloksiin. Uuden arvioinnin ja mahdollisen mittauksen yhteydessä on kiinnitettävä huomio mittaussajankohdan säähän. Sateinen mittaussajankohta vaikuttaa mittaustuloksiin alentavasti.

Lahden seudun ympäristöpalvelujen näkemyksen mukaan arviointiohjelman vaihtoehtoissa ja johdannossa esitetyt enimmäisottomäärät eivät vastaa toisiaan, joten arvioidut ottomäärät tulee tarkistaa. Ohjelman sivulla 28 mainitaan hankealueen sijoittuvan lähes kokonaan kallioalueelle, joka on maaperäkartan (kuva 5-9) mukaan graniittia. Maaperäkartasta ei kuitenkaan käy ilmi kallion olevan graniittia. Hankkeen ymmärrettävyyden lisäämiseksi ja sen visualisoimiseksi olisi tarpeen esittää hankealueesta myös pitkittäis- ja poikkileikkauskuvia. Ohjelmassa on esitetty, että kalliopohjaveden pinnantasoa kartoitetaan kairaamalla ja asentamalla hankealueelle havaintoputkia. Pohjaveden pinnatason selvittäminen on oleellista alueen vesienhallinnan vuoksi. Jos kalliokiviainesta halutaan ottaa alimpaan esitettyyn tasoon, +81 mpy (VE2), on mahdollista, että kalliopohjavettä purkautuu louhinta-alueen pohjalle muodostaen vesialtaan. Myös ympäristön sadevedet joutuisivat kaivantoon. Tällöin jälkihoidon toteuttamiseksi vedet jouduttaisiin johtamaan alueelta pois pumppaamalla. Veden kertyminen alueelle tulisi ottaa huomioon vaihtoehdon VE2 jälkihoitosuunnitelmissa. Pohjavesitason alapuolelle louhittaessa myös pohjaveden pilaantumisriski kasvaa ja louhinnalla voi olla vaikutuksia alueen kaivoihin. Pohjavesitason alapuolelle louhittaessa on tarpeen selvittää myös vesilain mukainen luvan tarve. Nämä seikat tulee ottaa huomioon selvityksiä ja vaikutuksia arvioidessa. Alueen kaavoitustarve tulee selvittää ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä sekä ottaa huomioon myös alueen jatkokäyttö maanainesoton päätyttyä. Päijät-Hämeen maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty Korkeamäen läheisyydessä sijaitsevaa Tuohijärvenkalliota maanainesten vastaanottoalueeksi. Lahden seudun ympäristöpalvelujen mu-

kaan ottotoiminnan laajentaminen ja maanvastaanotto jo käytössä olevan ottoalueen yhteyteen Korkeamäkeen on parempi vaihtoehto kuin neitseelliseen Tuohijärvenkallion hyödyntäminen maanvastaanottoalueena. Arviointiselostuksessa mainitaan, että hankealueen itäpuolella on lähinnä varastointikäytössä oleva teollisuusrakennus. Kiinteistöllä on myös asuntoja. Kiviainestoinnin aiheuttamat melu-, pöly- ja värinävaikutukset kiinteistölle ja sitä käyttäville ihmisille tulee selvittää. Värinän vaikutusalueen laajuus tulee selvittää ja arvioida mittausten edustavuutta. Vaikka raja-arvot eivät ylittyisikään, räjäytysten aiheuttama värinä saatetaan kokea häiritsevänsä pitkänkin matkan päässä. Tästä syystä värinän hallintakeinoja ja työtapojen vaikutusta siihen on syytä tarkastella vaikutusten arvioinnin yhteydessä. Melumallinnus on oleellinen osa vaikutusten arviointia. Melutilannetta tulee arvioida hankkeen eri vaiheissa ja arvioida myös eri vaihtoehtoihin soveltuvia meluntorjuntatoimia ja niiden riittävyttä. Arviointiohjelman mukaan pölyämistä tullaan arvioimaan asiantuntija-arviona ja siinä hyödynnetään kohteessa tehtyjä pölymittaustarkkailujen tuloksia. Arvioinnin yhteydessä on kiinnitettävä huomiota mittausajankohdan säätilaan. Mikäli alueella on otto- ja murskaus-toimintaa tulevan kesän aikana, uusien mittausten tekemistä tulee harkita. Esitetyn suojausvyöhykkeen riittävyys alueen lounaispuolelle, jossa on asutusta, tulee arvioida. Nykyisen tiedon mukaan yhteistyöllä alueen asukkaiden kanssa ja riittävällä tiedottamisella toiminnasta on vaikutusta asukkaiden viihtyvyyteen ja hankkeen hyväksyttävyyteen asukkaiden keskuudessa. Koska hankkeen mahdollisesti toteutuessa toiminta tulisi olemaan pitkäaikaista ja sillä tulisi olemaan jonkinlaisia vaikutuksia alueen asukkaisiin, on arvioinnin yhteydessä esitettävä keinoja ihmisten viihtyvyyden lisäämiseksi. Kokonaisuutena ottaen ympäristövaikutusten arviointiohjelma vaikuttaa kattavalta ja vaikutuksia tullaan selvittämään riittävän laajalla alueella. Yhteenvetona Lahden seudun ympäristöpalvelut toteaa, että ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

- Kalliopohjaveden esiintyminen ja sadevesien johtaminen alueella on oleellista selvittää ja ottaa huomioon alueen vesienhallinnassa.
- Alueen kaavoitustarve tulee selvittää.
- Ympäristöhaittojen hallintakeinojen riittävyys tulee arvioida
- Asukkaiden viihtyvyyden lisäämiskeinoja tulee esittää.

Hollolan kunta katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on kuvattu riittävästi alueen nykytilanne. Samoin arvioitavat vaikutukset on kuvattu riittävän laajasti ja arviointialuetta voidaan pitää riittävänä. Arviointiohjelmassa on esitetty ja kuvattu, miten arvioidaan mm. yleisötilaisuudessa huolta herättäneiden haittojen vaikutukset ihmisiin. Yleisötilaisuudessa esille tulleita haittoja olivat melu, värinä ja pöly sekä liikenne. Ohjelman mukaan arvioitavaksi tulevat myös hankkeen yhteisvaikutukset muiden mahdollisten hankkeiden kanssa. Tällainen voi olla esimerkiksi samalle alueelle suunnitelmassa ollut tuulivoimala.

Lahden kaupunginmuseo toteaa, että alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole todettu valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Päijät-Hämeen maisemaselvityksen (2006) mukaan hankealueen länsipuolelle sijoittuu Porvoonjoen kulttuurimaisema, Nostava sekä Luhdanpohjan maisema-alue, jotka ovat maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Maisema-alueet sijoittuvat arviointiohjelman mukaan lähimmillään 300–600 metrin etäisyydelle. Kohdassa 6.4.2 on selostettu maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvia arvioitavia vaikutuksia ja arviointimenetelmiä. Maisemanmuutos on näkyvin lähimaisemassa. Näkyvyysanalyysissä on syytä tarkastella myös alueen infrastruktuurin rakentamisen vaikutus maisemakuvaan, kuten uusien teiden rakentamisen vaikutus sekä esim. valaistuksen näkyvyys. Lähteisiin tulee lisätä viimeisimmät valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaan rakennetun ympäristön inventoinnit.

Päijät-Hämeen liitto ei toimittanut YVA-ohjelmasta lausuntoa.

Henkilö A vastustaa jyrkästi Rudus Oy:n laajennushanketta. Hanke aiheuttaa jo nyt alueen ihmisille, maastolle ja Luhdanjoelle jatkuvaan räjähdys-, värinä-, melu- ja pölyhaittaa sekä kiinteistöjen arvon alenemista. Laajentuminen kasvattaisi ongelmia jopa 50 vuodeksi altistaen alueen ihmiset ja eläimet ilmenneille haittavaikutuksille. Tämä on niin pitkä aikaväli, että luonto ei yksinkertaisesti kestä tätä rasitetta. Ympäristövaikutusten arvioissa käy ilmi, että hankkeen vaikutukset ulottuvat mm. Luhdanjokeen, joka on saukkojen lisääntymisjoki. Laji on suojeltu EU:n luontodirektiivissä. Toinen suojeltu laji on liito-orava, jonka esiintymisalueelle haittavaikutukset ulottuvat.

Henkilö B:n mielestä nykyisen jo huomattavia ympäristöhaittoja aiheuttavan toiminnan moninkertaistaminen on erittäin arveluttavaa. Pelkästään kymmeniä vuosia jatkuva melu- ja pölyhaitta sekä kasvavan liikenteen aiheuttama häiriö on ympäröivälle luonnolle ja alueella asuville ihmisille sekä fyysinen että henkinen rasite. Kun kyseinen yritys sai toimiluvan vuosia sitten, alueella asuvat olettivat toiminnan loppuvan tietyn ajan kuluessa. Nyt toimintaa kuitenkin halutaan jatkaa lähes parin sukupolven ajan, mikä ei ole realistista. M.N. toivookin lupakäsittelyyn tiukkaa harkintaa.

Henkilöt C, D, E ja F hankealueella sijaitsevan kiinteistön Elorinne 26:8 (98-435-26-8) omistajina esittävät seuraavan: Ensimmäisestään hankealuetta ei saa laajentaa kiinteistömme suuntaan. Toissijaisesti hankealueen laajentamisesta aiheutuvat haitat tulee korvata täysimääräisesti. Maa-aineslain 3 pykälän mukaan aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista. Edelleen samassa pykälässä todetaan, että ”ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-

ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.” Kiinteistöyhtymämme omistama paritalokiinteistö sijaitsee aivan tulevan hankealueen etelänurkassa. Tilojen välissä on ainoastaan maantie 140 eli Vanha Helsingintie. Hankealue (tila Mäkirinne 26:9) on tällä hetkellä hakkuuaukeata, joka on hyvää vauhtia taimettumassa. Louhintaseinämä on noin kilometrin päässä Korkeamäen huipun vastakkaisella puolella, joten se ei näy kiinteistölle, eivätkä murskaustoiminnan äänet räjäytyksiä lukuun ottamatta kuulu kiinteistöllemme. Hankealueen laajeneminen Korkeamäen huipun kiinteistömme puolelle (VE1 ja VE2) muuttaa tilanteen kokonaan, sillä silloin olohuoneemme ikkunasta näkyvästä metsittyvästä mäenrinteestä tulee avolouhos ja kiviainesten kierrätyskenttä. Katsomme, että hanke on selkeästi ristiriidassa maan-ainelain 3 pykälän säädösten kanssa, ja se tulisi näin ollen kieltää. Maa-ainelain 9 pykälässä todetaan ottajan korvausvelvollisuudesta seuraavaa: ”Jos aineiden ottaminen alentaa viereisen tai lähistöllä sijaitsevan kiinteistön arvoa tai aiheuttaa muuta sellaista vahinkoa tai haittaa kiinteistön käyttämiselle, mitä ei ole pidettävä vähäisenä, on kiinteistön omistajalla ja haltijalla oikeus saada aineiden ottajalta täysi korvaus haitasta, joka aineiden ottamisesta hänelle aiheutuu.” On selvää, ettei alueen laajentaminen voi olla vaikuttamatta kiinteistön arvoon. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa tulee selvittää tämä arvonalennuksen suuruus. Hämeen ELY-keskuksen tulee myös kirjata ympäristöluvan ehtoihin, että tämä kiinteistön arvonalennus tulee korvata meille. Näemme asian niin, että paritalokiinteistömme on eräänlainen sijoitus. Myymme sen, kun emme tarvitse sitä enää. Jos viereen rakennetaan avolouhimo, niin arvonalennus tulee korvata, tai pahimmassa tapauksessa toimijan tulee lunastaa kiinteistö, mikäli sitä ei saada lainkaan kaupaksi louhoksen ja kiviainesten kierrätysalueen laajennettua näkymään suoraan olohuoneeseen.

Henkilöiden G ja H näkemyksen mukaan hanketta ei missään nimessä pitäisi sallia, enintään tulisi sallia nykyisen hankkeen loppuunsaattaminen, ja tiukennetuilla ehdoilla. Toiminta haittaa alueella asumista ja lasten kasvamista. Lapsemme menevät usein illalla 19 jälkeen nukkumaan ja alueelta kantautuva jytinä haittaa lasten normaalia yöunta. Usein tulevat ja sanovat etteivät pysty nukkumaan kun jytisee ja kolisee. Toiminta ajat pitäisi olla ehdottomasti ainoastaan 8–16 välisenä aikana vain talviaikaan. Olemme nyt menettäneet elämästämme ajan, jolloin laitos pyörii, koska silloin ei alueella voi elää ja ulkoilla. Alueella on talvisin myös mahtavat ulkoilu- ja hiihtoladut. Niiden käyttäminen ei ole mahdollista/normaalia louhinnan jytistäessä 200 metrin päässä. Tärinä on tuhonnut kaivomme ja aiheuttanut kiinteistöömme vaurioita. Lohja ei niitä ole suostunut korvaamaan, ja ainut keino millä voimme taistella ympäristön tuhoajaa vastaan on lähteä oikeuteen, ja siihen ei yksityisellä ihmisellä ole rahaa. Olen saanut myös sieltä päätöksen, etteivät he voi tietää, minkä räjäyttäjän aikana homma on sattunut, koska kaivoa ei ole tutkittu räjäyttäjien vaihtuessa. Täysin varmaa kuitenkin on, että se on

tuhoutunut Lohjan toiminnan alun jälkeen. Pihalla on nyt ollut pari vuotta uusi kaivo, jonka kustansin itse. Entä jos joku kaunis päivä räjäytys tuhoaa kaivon? Kukaan ei suostu korvaamaan, koska kaivoa ei ole nyt tutkittu ja todettu viranomaisten puolesta ja seurattu vuosiin. Valvonta ja seuranta ovat puutteellista. YVA-raportissa on mainittu, että asumista on alueen eteläpuolella. Huomauttaisin, että suurin meluhaitta on kuitenkin pohjoispuolella, jossa on asumista 300–500 metrin päässä alueesta. Alueelta kantautuu erittäin inhottavaa ja haitallista melua. Alueella liikkuvat koneet näkyvät suoraan ilman esteitä lähikiinteistöihin samoin kuin meteli. Myös räjäytyksiä varten tehtävä poraus on erittäin voimakasta meteliä ja kantaa melun kovasti, kun porauskone poraa korkealla kallion päällä. Näin lähellä asutusta tehtävä louhinta ja murskaus olisi tehtävä ehdottomasti umpinaisen teollisuusrakennuksen sisällä, jotta melu ja pöly jäisivät hallin sisään. Alueen luonnonläheisyys kärsii. Alueella on runsas eläinkanta, peuroja, ilveksiä, liito-oravia ym., joita monet luontoihmiset käyvät alueella seuraamassa. Useat alueen metsissä kulkevat ihmiset ovat olleet pahoillaan alueen pilaavasta louhinnasta ja siitä seuraavasta luonnon häiritsemisestä ja tuhoamisesta. Keväällä 2013 alueella tehtiin ilmeisesti betonijäämien murskausta, jonka meteli oli vielä normaalia murskausta todella paljon voimakkaampaa, silloin melu kantautui useiden kilometrien päähän Porvoonjo-kilaakson toisen päähän. Metelillä on varmasti haitallista vaikutusta ihmisten mielenterveyteen kuten myös eläinten kevätpesintään. Yhteen vetona voidaan todeta, että toiminta ei missään muodossa ole järkevää tai edes kohtuullista toimintaa näin lähellä asutusta ja luontoa ja uhanalaisia eläimiä, joista on kerrottu muissakin raporteissa.

Yritys J ja 15 yksityishenkilöä katsovat, että Rudus Oy:n kiviainestointia ei pidä laajentaa nykyisestä laajuudesta ja he vastustavat laajentamishanketta jyrkästi. Räjäytykset on koettu jo nykyisessä laajuudessaan erittäin häiritseviksi, ja ne ovat tasoltaan kohtuuttomia. Räjäytykset ovat aiheuttaneet vaurioita porakaivoille sekä kiinteistöille mm. halkeamia sokkelissa. Macea Oy:n ikkunat ovat ”hiessä” koska räjäytykset ovat vaikuttaneet rakennuksiin. Lisäksi ikkunoita on mennyt rikki ihan itsestään. Räjäytysten aikana jopa tauluja putoilee seiniltä. Tapani Veijasen talossa on seinissä ja takassa selviä halkeamia, johtuen räjäytyksistä ja niiden aiheuttamasta tärinästä; lisäksi heillä viemäriputket irttoilevat aika ajoittain paikoiltaan, niin alapohjassa kuin altaiden alla. Lehdot asuvat Nostavalla, maa jytisee siellä saakka ja ikkunat helisevät räjäytysten aikana. Porakaivojen vaurioita ei ole Rudus Oy:n toimesta korvattu, vaan asukkaat ovat joutuneet omalla kustannuksellaan rakentamaan uudet kaivot. Kaivoa ei ole nytkään tutkittu ja todettu viranomaisten puolesta eikä seurattu vuosiin. Veijasen porakaivoon on ilmestynyt ilmeisesti maan alle halkeamia, josta pintavesi pääsee juomaveteen, vesi on ajoittain sameaa ja jopa kellertävää. Samalla kalliolla ja ”savipatjalla” sijaitseva kiinteistö tärähtelee räjäytysten vaikutuksesta. Nuuttilantie 32:n rakennukset ovat alkaneet tärähtää josta silloin kun kairavinkone ajaa tontilla, sillä räjäytystyöt ovat vaikuttaneet kiinteistön pe-

rustuksiin. Räjätysten valvonta ja seuranta on puutteellista. Meluvalli ja sen päälle tehty istutukset ovat ainoastaan louhinta-alueen itäkoillisuunnassa. Meluvallia ei ole rakennettu lupaehtojen mukaisesti pohjoisosaan, jolloin melutaso on erittäin rasittavaa ja häiritsevää. Räjätysten aiheuttama meluhaitta alueen asukkaille on todellinen, luvut tärinämittarit ja mittaustulokset räjätysten ajaksi ovat jääneet saamatta. YVA-raportissa on mainittu, että asutusta on alueen eteläpuolella, suurin meluhaitta on kuitenkin alueen länsipuolella, jossa asumuksia on 300–500m päässä alueesta. Asumuksia on noin 20. Lupaehtojen todetut murskausajat ovat jääneet toteutumatta, alueella murskataan vielä klo 21 jälkeen, viikonloppuisin ja jopa yöaikaan, vaikka luvassa se on kielletty. Melun ja pölyn haittavaikutusten vähentämiseksi pohjakorkeutta pitäisi madaltaa korkeuteen 80 ja ensimmäisten murskien päällinen pitäisi kattaa ääntä vaimentavalla materiaalilla. Toiminta vaikuttaa myös alueen luontoon. Alueella on runsas eläinkanta ja alue on muuttolintujen levähdyspaikka. Alueella on myös hyvät ulkoilumaastot. Nämä kaikki menetetään, mikäli toiminta laajenee. Toiminta jo nykylaajuudessaankin pilaa alueen nämä arvot.

Henkilöt K ja L listaavat Ruduksen kiviainestoinnasta aiheutuvia häiriöitä ja vahinkoja seuraavasti: Kaivovedet pilaantuvat, veden seassa on kiviainesta, joka aiheuttaa mm. kodinkoneiden hajoamisen ennen aikaisesti. Lähialueen asuinrakennuksissa on vaurioita; kaakeleissa, katossa ja tulisijojen rakenteissa on räjätysten aiheuttamia halkeamia. Tärinämittareiden ollessa rakennuksessa kiinni, räjäytys oli huomattavasti vaimeampi mitä normaalisti. Tämä vääristää todellisen tärinän määrän. Arvoja ei ole toimitettu asukkaille. Räjätystyksiä on tällä hetkellä noin kerran viikossa, tulevaisuudessa todennäköisesti paljon useammin toiminnan laajentuessa ja kasvaessa. Jos lupa myönnetään, räjätysten määrän on pysyttävä maksimissaan yhdessä kerrassa viikossa ja tärinän raja-arvot pitää määrittää puolueettoman mittajan toimesta. Lähellä sijaitsevien asuintalojen arvo laskee, kuka korvaa? Raskas liikenne aiheuttaa vaaratilanteita, pöly- ja meluhaittoja lähialueen asukkaille ja Helsingintiellä liikkuville jalankulkijoille ja pyöräilijöille. Murskaimien melu aiheuttaa suurta haittaa ja rajoittaa ulkona oleilua. Luonnoneläinten (peurat, saukot, liito-oravat) elinolot häiriintyvät.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hämeen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue antaa yhteysviranomaisen lausunnon arviointiohjelmasta. Siinä on YVA-lain 9 §:n mukaisesti tarvittaessa todettava, miltä osin arviointiohjelmaa on tarkistettava. Hankkeen ja sen vaihtoehtojen vaikutukset tulee selvittää arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon mukaisesti.

Yhteysviranomaisen lausunnon valmistelussa on otettu huomioon arviointiohjelman kuulemisvaiheessa annetut lausunnot ja mielipiteet. ELY-keskus lähettää kopiot niistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Hämeen ELY-keskuksessa.

Hankekuvaus

Hankkeen kuvausta pitää joiltakin osin selkeyttää ja täydentää. Erityisen tärkeä kysymys on hankkeeseen liittyvän liikenteen kuvaaminen riittävän yksityiskohtaisesti.

Hankkeen liikennettä ei ole hankekuvausta koskevassa kohdassa kuvattu lainkaan. Hankkeesta johtuvan liikenteen kuvaus kuuluu YVA-asetuksen mukaan osaksi hankekuvausta. Liikennettä on kuvattu jonkin verran 5. luvussa ("Hankealueen nykytila"), joskin varsin suppeasti. Hankkeen synnyttämää liikenteen kasvua voidaan pitää merkittävänä. Esimerkiksi pelkästään kiviainesten kierrätystoimintaan liittyvät kuljetukset lisäävät merkittävästi hankealueen ja sen ympäristön raskasta liikennettä. Liikenteen kasvua arvioitaessa ja sitä kuvatessa pitää ottaa huomioon paitsi kiviainestoinnin ja sitä palvelevan liikenteen myös muiden toimintojen, kuten mm. välivarastoinnin, puhtaiden maa-ainesten vastaanoton, lumenkaadon ja täytön aiheuttama liikenne. Arviointiselostuksessa pitää esittää arvio kaikkien vaihtoehtojen mukaisista raskaan liikenteen ja henkilöautoliikenteen määristä. Hankekuvausta pitää selostuksessa täydentää esittämällä arvio liikennesuoritteiden minimi- ja maksimimääristä vuorokaudessa ja niiden ajallisesta (vuorokautisesta ja vuotuisesta) jakaumasta sekä tieto siitä, mitä liikennesuoritemääriä käytetään liikenteen ympäristövaikutusten arvioinnissa, esimerkiksi melun laskentamallissa.

Hankekuvauksesta ei ole toistaiseksi esitetty suunniteltuja toiminta-aikoja. Selostuksessa tulee vaikutusten arvioimista varten esittää vähintään suuntaa-antavat toiminta-aikoja koskevat arviot.

Lisääntyvä liikenne aiheuttanee myös uusien liittymäjärjestelyjen suunnittelutarpeen. Uudenmaan ELY-keskus edellyttää lausunnossaan, että hankealueelle Helsingintieltä johtavia liittymäjärjestelyjä on arvioitava uudelta pohjalta, ja hankevastaavan tulee käynnistää asiaa koskevan suunnittelusopimuksen valmistelu Uudenmaan ELY:n kanssa. Kun mahdollinen asiaa koskeva suunnittelusopimus Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa on tehty, on uudet liittymäjärjestelyt kuvattava ja esitettävä kartalla ja niiden vaikutukset arvioitava YVA-lain edellyttämällä tavalla.

Arviointiselostuksessa on esitettävä arviot hulevesien määrästä ja keskeisistä ominaisuuksista; samoin on esitettävä hulevesien johtaminen ja mahdollinen käsittely kaikissa hankevaihtoehdoissa.

Hankkeen vaihtoehdot Hankkeella on kolme vaihtoehtoa: VE 0+ eli nykyisten lupapäätösten mukainen toiminta sekä laajentumisvaihtoehdot VE 1 ja VE 2. Varsinaista nollavaihtoehtoa ei arviointiohjelmassa ole esitetty. Hankkeen vaihtoehdot ovat sinänsä asianmukaiset, mutta koska vaihtoehdolla 0+ tarkoitetaan nykyisten lupaehtojen mukaista toimintaa, jossa laajennusvaihtoehdot jäisivät toteuttamatta, kyse on itse asiassa hankkeen toteuttamatta jättämisen vaihtoehdosta eli ns. 0-vaihtoehto.

Arviointiohjelman 3. luvussa hankkeen toteuttamisvaihtoehtojen VE 1:n ja VE 2:n kuvaukset on esitetty osin epäselvästi. VE 1:ssä louhintamääräksi ilmoitetaan yhteensä noin 6 miljoonaa kiintokuutiometriä ja VE 2:ssa yhteensä noin 10 miljoonaa kiintokuutiometriä. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan ilmene tarkemmin, miten mainitut kokonaiskuutiomäärät on laskettu. Hankkeen enimmäisottomäärät on lisäksi esitetty eri tavalla arviointiohjelman eri kohdissa: johdantoluvussa alueelta saatavissa olevan kiviaineksen enimmäismääräksi ilmoitetaan noin 8 milj. km³ ja 3. luvussa 10 milj. km³. Ottomäärät pitää esittää tarkasti.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Korkeamäen hankkeen ei arviointiohjelmassa suoranaisesti nähdä liittyvän muihin suunnitelmiin tai hankkeisiin. Yksittäisistä hankkeista arviointiohjelmassa on mainittu Korkeamäen läheisyydessä sijaitseva Tuohijärvenkallio, joka on Päijät-Hämeen maakuntakaavaluonnoksessa esitetty maa-ainesten vastaanottoalueeksi. Korkeamäen hankkeella on mahdollisesti liittymäkohtia myös Lahden Renkomäen maa-ainesten ottohankkeeseen.

Hankkeen suhde maankäyttösuunnitelmiin

Hankealueelle Helsingintieltä johtavia liittymäjärjestelyjä on todennäköisesti tarpeen arvioida uudelta pohjalta Uudenmaan ELY-keskuksen lausunnon edellyttämällä tavalla. Samalla on hyvä selvittää alueen kaavoitustarvetta.

Vaikutusalueen raja Arviointiohjelmassa todetaan, että vaikutusalue pyritään rajaamaan niin suureksi, ettei merkityksellisiä ympäristövaikutuksia voida olettaa ilmevän alueen ulkopuolella. Arviointiohjelman mukaan vaikutusalueen laajuus on tarkoitus määritellä arviointityön jatkovaiheissa tarvittaessa laajemmaksi vaikutustyyppistä riippuen. Samoin voi olla tarpeen arvioida, aiheuttaisivatko esimerkiksi mahdolliset uudet liittymäjärjestelyt tai muu

infrastruktuurin rakentaminen (ml. valaistus) tarkistustarpeita tämänhetkisiin vaikutusaluearajauksiin.

Ympäristön kuvaus

Ympäristön kuvaus tarvitaan pohjaksi vaikutusten tunnistamiselle ja vaikutusselvitysten kohdentamiselle, joten ao. luvussa pitää kertoa riittävän kattavasti arvioidun vaikutusalueen ympäristön nykytilasta. Ympäristön nykytilaa on kuvattu arviointiohjelman luvussa 5, ”Hankealueen nykytila”. Otsikko on väärä; se pitää muuttaa ”Ympäristön nykytilaksi”.

Ympäristön nykytilaa on sinänsä kuvattu kohtalaisen asianmukaisesti. Joitakin epätarkkuuksia kuitenkin on. Arviointiohjelmassa mainitaan mm., että hankealueen itäpuolella on lähinnä varastointikäytössä oleva teollisuusrakennus. Lahden seudun ympäristöpalvelujen lausunnon mukaan kiinteistöllä on myös asuntoja. Ohjelman sivulla 28 mainitaan hankealueen sijoittuvan lähes kokonaan kallioalueelle, joka maaperäkartan (kuva 5-9) mukaan on graniittia. Ao. maaperäkartasta ei kuitenkaan käy ilmi kallion olevan graniittia.

Ympäristön nykytila on kaiken kaikkiaan tarpeen esittää kaikista niistä tekijöistä, joihin hankkeella on vaikutuksia ja joita se arvioinnin mukaan tulee muuttamaan. Arviointiselostuksessa on esitettävä tarkat tiedot erityisesti lähialueen asutuksesta, loma-asutuksesta ja muista herkeistä kohteista.

Arvioitavat vaikutukset

Arvioinnissa on arviointiohjelman mukaan tarkoitus selvittää vaikutukset hankkeen koko elinkaaren ajalta ja ottaa huomioon sekä suorat että välilliset vaikutukset. Ohjelmassa on kohtuullisen hyvin esitetty tiedot ympäristövaikutuksia koskevista laadituista ja suunnitelluista selvityksistä sekä aineiston hankinnassa ja arvioinnissa käytettävistä menetelmistä ja niihin liittyvistä oletuksista. Yhteysviranomaisen esittää kuitenkin seuraavassa joitakin seikkoja, jotka tulee suunnittelun jatkovaiheissa ottaa huomioon.

Liikenteestä johtuvat vaikutukset

Arviointiohjelman mukaan tarkoituksena on nykytiedon pohjalta arvioida hankkeen vaikutuksia liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen sekä vaikutusten lieventämiskeinoja. Liikennevaikutuksia koskeva osuus on osin puutteellinen ja tekstikohdassa on ristiriitaisuuksia sikäli, että toisaalta liikenteen aiheuttamien päästöjen ja tärinän arviointia ei pidetä tarpeellisena, mutta kuitenkin samalla sivulla hieman jäljempänä todetaan, että ”kiviainestoiminnasta aiheutuvan liikenteen tärinävaikutuksia ympäristössä arvioidaan taulukkolaskentamallilla”.

Liikenteen ympäristövaikutuksina pitää arvioida paitsi liikenneturvallisuuteen liittyvät kysymykset myös melun, pölyn, tärinän sekä hiukkas- ja CO₂-päästöjen vaikutukset. Tarkastelu voidaan tehdä asiantuntija-

arviona lukuun ottamatta pölyä, jonka leviämistä on tarkasteltava leviämismallilla. Melusta ja pölystä pitää arvioida myös maa-ainesten ototoiminnan ja liikenteen mahdolliset yhteisvaikutukset.

Melu

Arviointiohjelman mukaan kiviainestoinnin ja sitä palvelevan liikenteen vaikutus sekä alueen tieliikenteen yhteisvaikutus lähialueiden melutasoihin selvitetään käyttäen melun laskentamallia. Meluvaikutuksia arvioitaessa huomioon tulee ottaa hankkeen kaikki melua aiheuttavat toiminnot ja liikenne, kuten mm. väliarastoinnin, puhtaiden maa-ainesten vastaanoton, lumenkaadon ja täytön aiheuttama liikenne.

Ehdotuksesta ei selviä, mitä louhinnan vaihetta laskentamallin perustana käytetään. Meluarviointi laskentamallilla tulee tehdä paitsi louhintaluheen laajennuttua myös loppuvaiheesta. Melutilanne voi olla erilainen louhinnan loppuvaiheessa, mikäli maastonmuodot eivät enää toimi meluesteinä. Melun leviäminen pitää kuvata paitsi kartalla myös sanallisesti. Jos melu on luonteeltaan iskumaista tai kapeakaistaista, laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista melutason ohjearvoon. Myös räjäytyksien aiheuttama meluhaitta tulee arvioida ja kuvata, vaikka sitä ei mallinnetakaan.

Meluselvitykseen tulee sisällyttää tarkastelu laskentamallin epävarmuustekijöistä ja niiden vaikutuksista tulokseen, lähtötietojen puutteet ja heikkoudet ja arvio niiden vaikutuksesta tulokseen.

Tärinä

Ohjelmassa todetaan, että kiviainestoinnista ympäristöön aiheutuva tärinä arvioidaan. Asiayhteydestä ei kuitenkaan selviä, tarkoitetaanko ainoastaan merkittävintä tärinän aiheuttajaa, so. räjäytyksiä, vai tarkoitetaanko myös kiviainestoinnin muita vaihteita, kuten louhintaa, rikotusta, porausta, murskausta, seulontaa, lastausta ja liikenteen aiheuttamaa tärinää. Räjäytyksistä aiheutuvan tärinän arvioinnin pitäisi olla suhteellisen helppoa, sillä nykyisen toiminnan aikana toiminnanharjoittelulla on jatkuvatoimiset tärinämittarit räjäytyksiä suoritettaessa. Arviointiohjelmasta ei selviä, miten edellä mainittujen muiden toimintojen tärinävaikutuksia aiotaan arvioida.

Pöly- ja ilmapäästöt

Kiviainestoinnissa pölyäminen on merkittävä ympäristöhaitta. Pölyä syntyy ainakin liikenteestä, kiviaineksen louhinnasta ja murskauksesta ja toiminta-aikaisesta varastossa olevan kiviaineksen murskauksesta sekä maanlajityksestä. Kiviainestuotannossa pölypäästöjen leviäminen ympäristöön riippuu päästön suuruudesta ja hiukkaskokojakaumasta, sääolosuhteista ja ympäristön pinnanmuodoista.

Pölyn leviämismallissa tulee myös tarkastella, miten pölynsidonta alueella vaikuttaa pölyn leviämiseen. Mallinnukseen tarvitaan paikallisten

maasto-, sääolo- ym. tietojen lisäksi myös eri päästölähteiden päästö-tiedot. Murskauksen päästöistä on olemassa mittaustietoa, liikenteen ja läjityksen pölypäästöt pitää mallinnusta varten arvioida. Mallinnuksella saatavaa arviota hankkeesta johtuvien hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) määrästä ilmassa on verrattava ensisijaisesti ilman laadun nykytilaan. On arvioitava myös pölylaskeuman määrä ja vaikutukset ihmisten viihtyvyyteen sekä luontoon, kuten esimerkiksi marjoihin, sieniin ja riistaan.

Arviointiselostuksessa tulee esittää pienhiukkasten ja hengitettävien hiukkasten tason muutokset eri vaihtoehdoissa vaikutusalueen häiriintyvissä kohteissa. Arvioinnissa pitää ottaa huomioon myös tieliikenteen pienhiukkaspäästöt. Pölyhaitan arvioinnissa tulee ottaa huomioon erityisesti kevätpölyaikana esiintyvät pölypitoisuushuiput, jotka aiheuttavat herkästi ohje- ja raja-arvoylityksiä hengitettävien hiukkasten pitoisuuksissa.

Arviointiohjelman mukaan hankealueelle on suunniteltu mm. asfaltin valmistusta, minkä vuoksi arviointiselostuksessa pitää arvioida myös asfaltin valmistuksesta ja kierrätystoiminnoista mahdollisesti aiheutuva hajuhaista.

Vaikutukset ihmisiin

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa keskeinen huomio tulee kiinnittää hankkeen mahdollisesti aiheuttamiin terveys- ja viihtyvyyshaittoihin (melu, värinä, pöly ja hajut) sekä liikenneturvallisuuskysymyksiin. Terveystieteiden ja viihtyvyyden vaikutusten tunnistamisessa ja arvioinnissa tulee muun ohella käyttää hyväksi paikallisten viranomaisien asiantuntemusta sekä ottaa huomioon myös alueen lähiympäristön asukkaiden hankkeen vaikutuksista esittämät mielipiteet ja parannusehdotukset.

Pohja- ja pintavedet

Arviointiohjelman mukaan hankealueelle on tarkoitus asentaa kolme uutta pohjaveden havaintoputkea. Putkien alustavaa sijaintia ei kuitenkaan ole ohjelmassa esitetty. Ympäristöarvioinnissa on keskeistä arvioida, voiko hanke muuttaa pohjaveden muodostumisolosuhteita niin paljon, että sillä on vaikutuksia yksityiskaivojen vedenlaatuun ja antoisuuteen. Tämä pitää ottaa huomioon uusien pohjaveden havaintoputkien paikkoja valittaessa. Tarvittaessa alueelle tulee asentaa lisäputkia suunnitellun kolmen lisäksi.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointia ja niissä käytettäviä menetelmiä on arviointiohjelmassa selvitetty asianmukaisesti. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee tarkastelussa ottaa huomioon myös mahdollisten uusien liittymäjärjestelyjen maisemavaikutukset.

Luontokohteet ja -vaikutukset

Ympäristöhallinnon ylläpitämässä Hertta (Eliölajit) -tietojärjestelmässä on Korkeamäen ympäristöstä muutamia tietoja liito-oravahavainnoista. Havainnot ovat lähimmillään alle kilometrin päässä Korkeamäestä. Tämän vuoksi on syytä selvittää, voisiko Korkeamäellä tai aivan sen lähi-alueella olla liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Suunnitellun louhosalueen länsipuolella virtaa Porvoonjoki, jonka veden ekologinen tila on vesienhoidon 2. suunnittelukauden tulosten mukaan heikentynyt hyvästä tyydyttäväksi. Tämän vuoksi on tarpeen arvioida louhosalueelta jokeen päätyvien hulevesien laatu ja vaikutukset Porvoonjoen ekologiseen tilaan. Hankkeen YVA-menettelyä koskevassa esittelytilaisuudessa tuli ilmi, että Porvoonjoessa esiintyy saukko, joka on EU:n luontodirektiivin liitteissä II ja IV mainittu laji. Vaikka saukkohavainnot ei ole Eliölajit tietojärjestelmässä, ilmoitettuja havainnoita on syytä pitää luotettavina. YVA-selostuksessa on tarpeen arvioida hulevesien vaikutus myös saukon esiintymiseen.

Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen

Luonnonvarojen hyödyntämiseen näkökulmasta arvioinnissa tarkastellaan ohjelman mukaan paitsi louhittavia ja kierrätettäviä kiviaineksia myös metsien monikäyttöä, riistakantoja ja metsästystoimintaa. Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen ilmoitetaan kuvattavan materiaaivirtoina hankkeen toiminnan ajalta. Arviointiohjelmasta ei selviä, tarkoitetaanko pelkästään hankealueen materiaaivirtojen selvittämistä vai tarkoitetaanko laajemmin esimerkiksi Lahden seudun materiaaivirtoja. Molemmat olisivat paikallaan.

Arvio mahdollisista ympäristöonnettomuuksista ja niiden seurauksista

Arviointiohjelmassa ei ole mainintaa hankkeen ympäristö- ja turvallisuusriskeistä ja niiden arvioimisesta. Nykyisen toiminnan ympäristö-, työterveys- ja työturvallisuusriskit on todennäköisesti kartoitettu ja niiden hallintatoimet päätetty niitä koskevien hallinta- ja johtamisjärjestelmien valmistelun ja käyttöönoton yhteydessä.

Laajennusvaihtoehdoissa käsiteltävien kiviainesten määrät kasvavat huomattavasti, useita uusia toimintoja suunnitellaan käynnistettäväksi, toiminta-aika pitenee jopa kymmenillä vuosilla ja alueelle tulee lisää kä-

sittelyrakennuksia ja koneita. Erilaisia riskejä, kuten pohjaveden pilaantumisriskiä, koskevat arviot on sen vuoksi syytä päivittää. Pohjavesitasen alapuolelle louhittaessa pohjaveden pilaantumisriski kasvaa ja louhinnalla voi olla vaikutuksia alueen kaivoihin. Arviointiselostuksessa on tunnistettava hankkeen normaali- ja poikkeustilanteiden ympäristö- ja muiden onnettomuuksien riskit ja esitettävä arvio niiden seurauksista.

Hankkeen vaihtoehtojen vertailu

Arviointiohjelman mukaan vaihtoehtojen vaikutuksia vertaillaan vaikutusten tulosten perusteella laadullisen vertailutaulukon avulla. Vertailutaulukkoon on tarkoitus kirjata havainnollisella ja yhdenmukaisella tavalla vaihtoehtojen keskeiset vaikutukset sekä vaihtoehtojen ympäristöllinen toteutettavuus. Eri vaihtoehtojen vaikutusten arvioimisen näkökulmasta on tärkeää, että vertailun lähtökohtana oleva nykytila, johon kahta laajentumisvaihtoehtoa ja niiden vaikutuksia verrataan, määritellään mahdollisimman selkeästi ja yksiselitteisesti.

Arviointiohjelman sivulla 8 esitetyn perusteella ottomäärän nykytasona, johon kahta laajentumisvaihtoehtoa tultaneen selostusvaiheessa vertaamaan, lienee pidettävä luvan mukaista noin 150 000 km³ vuodessa. Lupajaksolla 2003–2012 todellinen toteutunut ottomäärä oli kuitenkin keskimäärin vain runsaat 33 000 km³ vuodessa, yhteensä 334 000 km³. Hankkeen vaihtoehtoja vertailtaessa on kerrottava selkeästi, mitä lukuja käytetään vertailukohteina.

Ehdotus haitallisten vaikutusten vähentämiseksi

Haitallisten ympäristövaikutusten rajoittamiskeinoja, kuten mm. melun torjuntaa, pölyhaitan minimointia, vesien hallintaa sekä maanvastaanottoa alueen jälkihoitona on ohjelman mukaan tarkoitus käsitellä tarkemmin arviointiselostusvaiheessa. Arviointiselostukseen tullaan laatimaan myös ehdotus vaikutusten seurantaohjelmaksi. Tärkeitä seurattavia kysymyksiä ovat mm. louhosalueelta jokeen päätyvien hulevesien laatu ja vaikutukset Porvoonjoen ekologiseen tilaan sekä mahdolliset vaikutukset yksityiskaivojen vedenlaatuun ja antoisuuteen.

Raportointi

Arviointiohjelma on rakenteeltaan selkeä ja teksti ymmärrettävää ja virheetöntä. Tekstiä havainnollistavia kuvia, karttoja, kaaviota ja vastaavia on käytetty sopivasti, ja ne ovat pääosin hyvälaatuisia, riittävän suuria ja tekstiltään luettavia. Yhteysviranomaisen on edellä viitannut joihinkin raportissa havaitsemiinsa puutteisiin tai epä johdonmukaisuuksiin.

Lausunnon nähtävillä olo

ELY-keskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnon antajille ja mielipiteiden esittäjille. Jos mielipiteessä on useampi allekirjoittaja, lausunto toimitetaan näistä ensimmäiselle, jonka pitää huolehtia siitä, että myös muut allekirjoittajat saavat lukea yhteysviranomaisen lausunnon. Lausunto tulee nähtäville myös verkkopalveluun osoitteeseen www.ymparisto.fi/RudusKiviainestoimintaHollolaYVA.

Johtaja

Tommi Muilu

Erikoissuunnittelija

Markku Paananen

Liite

Maksun määräytyminen ja maksua koskeva muutoksenhaku

Tiedoksi

Lausunnon antajat ja mielipiteiden esittäjät
Suomen ympäristökeskus (ja 2 kpl arviointiohjelmiä)

MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Maksun määräytyminen Maksu määräytyy valtioneuvoston asetuksessa 3/2014 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen maksullisista suoritteista vuonna 2014 olevan maksutaulukon mukaisesti.

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollisella, joka katsoo, että maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, on oikeus vaatia siihen oikaisua Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus). Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskukselle kuuden (6) kuuden kuukauden kuluttua maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän ja oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimus voidaan toimittaa ELY-keskukseen myös sähköisessä muodossa. Kun sähköisessä asiakirjassa on riittävät tiedot lähettäjstä, sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella eikä myöskään ns. sähköistä allekirjoitusta tarvita.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Kirjallinen oikaisuvaatimus on jätettävä postiin tai sähköinen oikaisuvaatimus lähetettävä siten, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Hämeen ELY-keskuksen postiosoite on PL 29, 15141 Lahti ja käyntiosoite Kirkkokatu 12, Lahti. Sähköposti toimitetaan osoitteeseen kirjaamo.hame@ely-keskus.fi.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Laki valtion maksuperustelain muuttamisesta (961/1998)

Valtioneuvoston asetus 3/2014 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen maksullisista suoritteista vuonna 2014

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)